

HEJ!

Kontaktskapande arkitektur

ArkDes

Thinkspace

AJ LANDSKAP

Gunilla Bandolin

**BETEENDE
LABBET**

Förord	5
Varför gör vi detta?	7
Vilka är vi?	9
Hur utforskar vi tillsammans?	17
Var säger vi hej?	21
Hur gjorde vi?	23
Vad blev resultatet?	31
Vad lärde vi oss?	43
Slutord	47

Hej HELLO HOLA привет
Dobry den こんにちは Hallå
안녕하세요 Γεια Yo Salut
Hejsan TJA Ciao Здрав ун е

你好 Hallo XIN chao
Ola Dobry den

AUF WIEDERSEHEN Adios yeah
adeu gule gule TJÄNARE 再见
tjohei SHOO god morgon EHH

HEJDA
våle GOD DAG

ALSISVEIKINIMAS Buenos dias
さようなら vaarwel 360ГОМ

AGUR addiyu

HEJ PÅ DIG

Förord

En hälsning är ett ord eller en gest människor emellan, något som signalerar samhörighet eller vänlighet. Hälsningar kan ske på olika sätt, till exempel genom ett leende, en handskakning, en nickning, en vinkning, och numera även en bugning eller en armbågshälsning, med ett hej, hejsan, tja, hallå, tjena, yo, shoo, tjenare, tjohej, god morgon, god dag etcetera. Även ett tyst leende med en varm blick uppfattas som ett hej.

Våra städers offentliga rum blir till gemensamma rum när de känns som dina och mina – våra. När vi är bekväma att kalla det vår plats, vårt hörn, vårt torg, vår bänk, vår fontän. En plats som inkluderar och välkomnar aktivitet och liv, där kan människorna göra stadsrummet till sitt livsrum och där kan ekot av ett ”hej” till en främling påminna oss om att vi ser varandra och att vi vill varandra väl.

Varför gör vi detta?

”Vi vill få ökad kunskap och förståelse för hur användaren upplever och beter sig på en plats...”

Under coronapandemin, när mänskliga kontakter begränsades till ett minimum, fanns ett stort uppdämt behov av social kontakt och en ökad efterfrågan på platser utomhus där en bara kunde vara. När alla planerade aktiviteter sattes på paus blev det spontana mötet med en obekant person ibland det enda sociala utbyte vi upplevde. För andra blev möten utomhus och på behörigt avstånd från varandra det enda alternativet för att träffas utanför sin närmsta krets. Coronapandemin har satt fart på diskussionen om vikten av de vardagliga sociala kontakterna i en lokal kontext, exempelvis mellan grannar, närboende och besökare. Även efter pandemin behöver vi fokusera på människors möjlighet till social interaktion i sin närmiljö. Sociala kontakter, även med människor vi inte känner, kan ha stor påverkan på hur vi upplever lycka.

I vårt projekt utforskar vi hur ett gemensamt offentligt rum i staden kan främja social interaktion. Hur kan en arkitektonisk utformning av en plats bidra till en miljö där en känner sig välkommen och där människor vill ta kontakt med varandra? Vi vill utforska de beteenden som gör att vi ser varandra och beter oss vänligt mot andra i de gemensamma rummen. Ett beteende vi vill fokusera på är att hälsa på varandra, att exempelvis säga; hej! Är det kanske just så, genom denna till synes lilla gest, som ett mellanrum i staden blir till ett gemensamt rum?

Genom att arbeta med en offentlig plats på ett tvärdisciplinärt sätt – där landskapsarkitektens, beteendestrategens och konstnärens perspektiv blandas – samlar vi på oss flera verktyg och synsätt för att utforma en plats för social interaktion. Vi vill få ökad kunskap och förståelse för hur användaren upplever och beter sig på en plats och hur arkitekten (den som gestaltar en miljö) kan påverka beteenden. Vi vill också få insikt i hur arkitektens egna inlevelse påverkar en utformning.

Vi tror att en kontaktskapande arkitektur, där människor ser och hälsar på varandra, bidrar till en mer socialt hållbar stad. Social hållbarhet är ett stort och ibland diffust begrepp, men genom att observera människors beteende på en fysisk plats kan vi göra det mer konkret och mätbart.

Norra Djurgårdsstaden, foto: Helena Wahlman, 2016

Fågelberget, Chalmers, Göteborg, foto: Gunilla Bandolin, 2011

Skuleskogens nationalpark, foto: AJ Landskap, 2016

Snurror, Starrbäcksringen, Stockholm, foto: Gunilla Bandolin, 1994

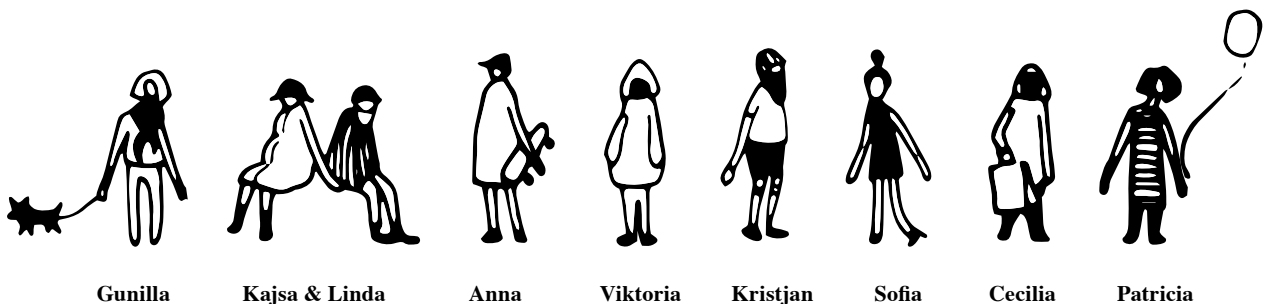

Vilka är vi?

Projektgruppen

Vår tvärdisciplinära projektgrupp består av landskapsarkitekter, beteendestrateger och en konstnär. AJ Landskap ansvarar för projektledning och rapportsammanställning samt står för landskapsarkitektens perspektiv, genom medverkande Patricia Aramburu, Viktoria Arvidsson, Cecilia Behm, Sofia Bergsten, Anna Englund och Kristján Erlandsson. Beteendelabbet bidrar med beteendestrategens perspektiv och ansvarar för en workshop på temat *nudging* och utvecklandet av faktorer genom Kajsa Lindström och Linda Lindström. Gunilla Bandolin, ger inblick i konstnärens metod och fungerar som en motor i skiss- och modellarbetet.

Arbetet bedrivs med stöd av tjänstemän från trafikkontoret, Stockholm stad, genom Anna Johansson, Peter Jensen, Pia Karlsson, Ulrika Petzelius, Joakim Svensson och Karin Tufvesson Hjelmfeldt. Skå entreprenad, genom Peter Öberg, bygger prototypen.

Vilka är vi?

”...ett uppdrag som jag har givit mig själv...”

“If you want to work on your art, work on yourself”
(Julia Cameron)’

Konstnärens perspektiv

Jag är en konstnär som i stor del arbetar med projekt i det offentliga rummet. Mitt konstnärliga intresse ligger i att skapa platser som människor kan bruka. Men jag har ytterligare ett uppdrag som jag har givit mig själv; att skapa platser som gör det möjligt att möta det andliga i tillvaron. Jag kanske inte når dit på alla mina platser men jag vill ändå att skulpturerna ska erbjuda mycket annat - som att ha picknick, leka, mötas eller ”softa”. De ska också kunna användas för ceremonier, vigsel, dop med mera.

Det är mycket viktigt för mig att jag förstår grundförutsättningarna för platsen: geografiskt, sociologiskt, känslomässigt. På den punkten skiljer sig inte min metod från arkitektens metod: jag besöker platsen fysiskt och jag försöker hitta någon tråd på platsen att fortsätta nysta i. Att ”para” platsarbetet med något helt annat som dyker upp, till synes ovidkommande, något en ”ser i ögonvrån”, kan verka irrationellt, men kan ge en lösning en inte väntat sig.

Ett annat sätt att se platsen är att försöka vända sig till den ”intresselöst”, utan agenda eller projekt i bakhuvudet. Vi har snuddat vid frågan om en kan träna sig i att snappa upp impulser från sig själv.

Under en konstnärlig workshop introducerade jag Julia Camerons ”Den konstnärliga metoden”. Det hon introducerar är att regelbundet, varje morgon skriva planlöst och utan krav på sammanhang och läsbarhet. Nån sorts dagbok, som bara är avsedd för en själv. Det andra var att regelbundet ge sig själv tid att göra något vi vanligtvis inte gör, som att gå på konstutställning, gå en ny promenad till jobbet, lyssna på en ny sorts musik, och sedan reflektera över detta. Tillsammans bildar dessa två praktiker en sorts ”mental jogging” i ens spontana respektive reflekterade zon. Att ha en egen agenda, att använda det irrationella, är ett sätt som många anser är konstnärens privilegium. Min reflektion är att detta även kan ingå i arkitekters verktygslåda. Arkitekten får bara vara beredd att försvara det i samtal med uppdragsgivare. Eller så får en ha det som sin egen ”gömda agenda”.

Vilka är vi?

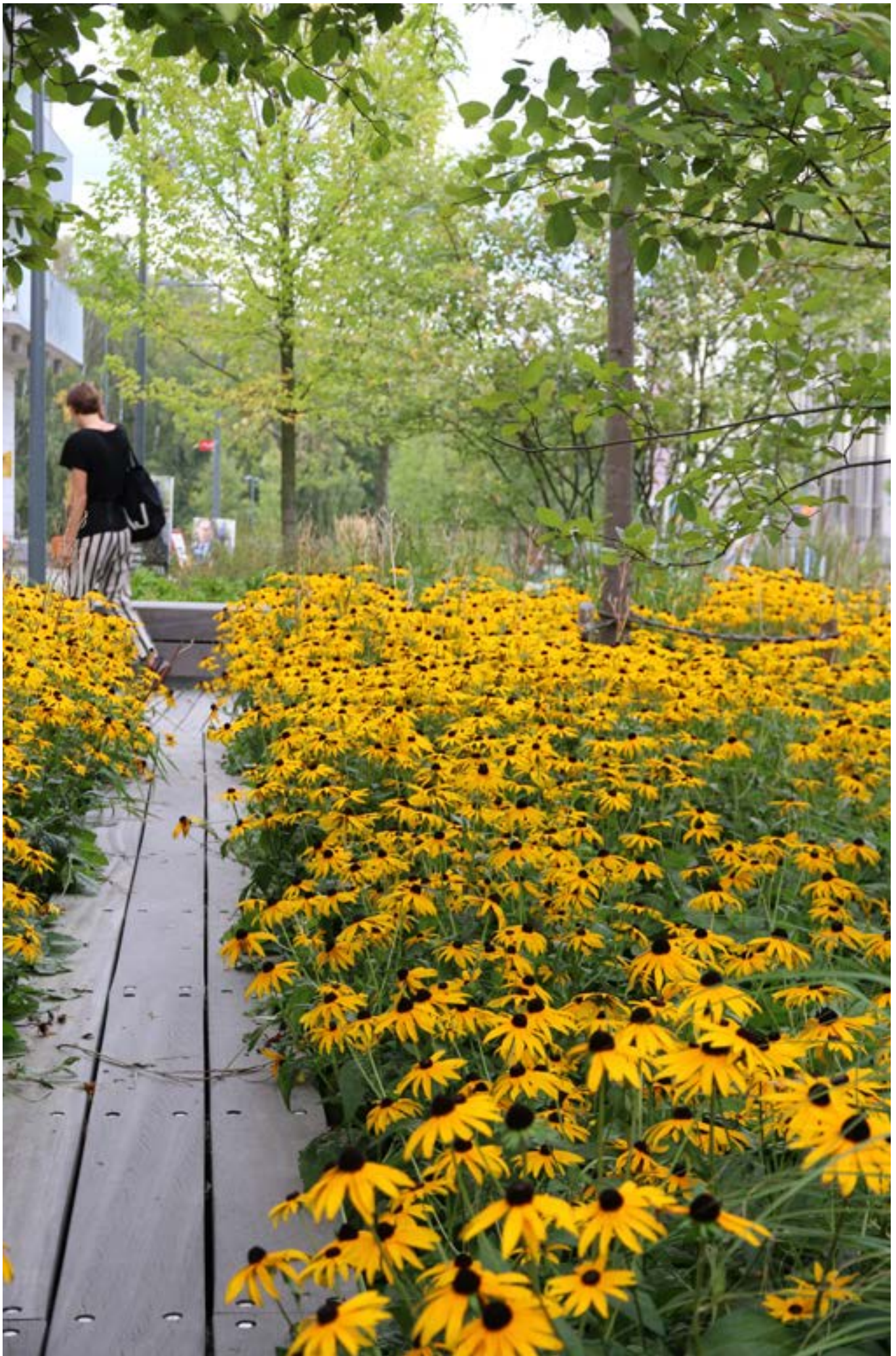
”...beteendeinsikter
skapar förståelse för
vad som påverkar
våra val...”

Beteendestrategens perspektiv

Jag är beteendestrateg, en yrkestitel som vi på Beteendelabbet tagit fram och som numera används av flera aktörer i både offentlig och privat sektor. Jag har en stor nyfikenhet på människor och drivs av att skapa hållbar beteendeförändring. Som beteendestrateg jobbar jag tvärdisciplinärt och kombinerar metoder från tjänstedesign, psykologi och beteendekonomi. Från *tjänstedesign* använder vi metoder för att träffa och förstå användaren, från *psykologin* förstår vi oss på vad som hindrar och motiverar beteenden och från *beteendekonomin* förstår vi dels när användaren beter sig irrationellt men också hur en på olika sätt mäter en beteendeförändring. Beteendestrateger är experter på att förstå och förändra och skapa positiva beteenden, med mätbara resultat. Med positiva beteenden menar jag beteenden som är bra för både planeten och individen. Det kan handla om allt ifrån att få individer att ta cykeln istället för bilen till jobbet, konsumera hållbart eller som i detta projekt, skapa beteenden som fokuserar på social hållbarhet.

Som beteendestrateg behöver jag även likt en managementkonsult styra, facilitera och motivera både projektet och involverade aktörer framåt på ett effektivt vis och samtidigt se till att mäta effekten av lösningen på ett bra sätt. Efter många års arbete med nudging i praktiken har vi på Beteendelabbet tagit fram en arbetsprocess som vi kallar för *Beteenderesan* som hjälper oss att hålla projektet på banan. Våra projekt startar oftast med att vi behöver bli väldigt specifika med uppdragsgivaren kring vilka beteenden vi avser att skapa eller förändra. Därefter handlar det mycket om att observera, mäta och känna in användarens behov. Användaren är personen vars beteenden vi avser att förändra. Vi behöver även förstå beslutsmiljön, platsen användaren befinner sig i eller på när den gör eller skall göra beteendet. Vi identifierar vilka hinder som finns till att vi inte går från vilja till handling och vad som motiverar oss. Dessa beteendeinsikter skapar förståelse för vad som påverkar våra val och varför vi gör som vi gör. Med beteendeinsikterna som bränsle innoverar vi lösningar som målsätter dessa. Ofta handlar det om att designa om fysiska beslutsmiljöer som hjälper användaren och aktiverar till det önskade beteendet. Detta benämns ofta som *nudging* eller *beteendedesign*, att designa en valarkitektur som gör det lätt att göra rätt.

Vilka är vi?

”Skissen startar ofta fritt och blir mer snäv och detaljerad under arbetets gång.”

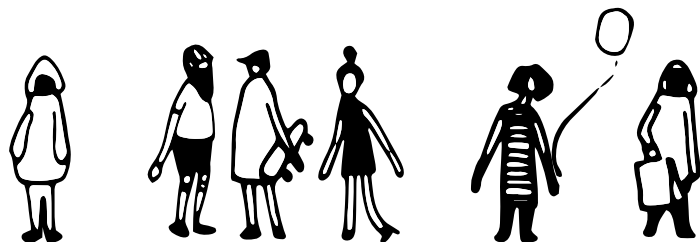
Landskapsarkitektens perspektiv

Som landskapsarkitekt planerar och gestaltar jag stadsrum och landskap. Mitt arbete handlar om att med estetiska, tekniska, ekologiska och funktionella utgångspunkter planera och utforma fysiska miljöer. Målet är att skapa arkitektur med hög konstnärlig och funktionell verkshöjd som kan erbjuda trivsamma livsrum för människor och andra levande ting. Ramarna sätts av uppdragsformuleringar, tider, budget, funktionskrav, lagar och regler men arbetet präglas också av användarens och min egna känsla för platsen. Ibland måste jag rikta mitt fokus åt särskilda intressen, tex. estetiska värden, sociala eller ekologiska - men oftast spelar många aspekter in och påverkar resultatet. Jag har många värden att ta hänsyn till och det är min uppgift att ta fram den bästa lösningen utifrån de givna förutsättningarna. Jag behöver ständigt väga det ena mot det andra och prioritera vad som är viktigast ur ett estetiskt, tekniskt eller socialt perspektiv.

Det gemensamma skissarbetet är ett viktigt verktyg i min roll som landskapsarkitekt. Skissen startar ofta fritt och blir mer snäv och detaljerad under arbetets gång. I denna kreativa skissprocess provas idéer hela tiden mot projektets krav och förutsättningar. Allt eftersom nya förutsättningar och kunskaper om platsen införskaffas provas idéerna igen. Den kreativa processen är alltså inte linjär utan cirkulär och kan ses som en spiral där ständiga omvärderingar av skissidéer och beslut gör att ett välgrundat förslag till slut växer fram.

Någonstans bland alla krav och förutsättningar finns också min egen magkänsla - min egna tolkning av vad platsen behöver och vad den skulle kunna vara. Denna magkänsla baseras på min personliga och yrkesmässiga erfarenhet. Det finns således en del i mitt arbete som inte går att härleda direkt till de krav som ställs i det givna projektet utan som ligger i min egen upplevelse.

I slutändan är mitt mål att skapa en plats som uppskattas av och fungerar för alla de människor, djur, organismer och naturliga krafter som finns på platsen. Det är trots allt det som platsen är till för och som bygger en god grund för en fungerande stad.

Hur utforskar vi tillsammans?

Hypotes

Hur skapar vi en plats där en känner sig bekväm – en plats där vi vill hälsa på varandra? Vår hypotes är att allmänna platser ofta har potential att utvecklas med plats för mer social interaktion. Vårt arbetssätt syftar till att stödja processen i att gestalta platser utifrån människors beteenden, att skapa platser där människor vill mötas och interagera - en kontaktskapande arkitektur. En del av metoden handlar om att uppföra en prototyp eller ett test i skala 1:1 för att kunna utvärdera och studera människors beteenden och upplevelser av en föreslagen åtgärd.

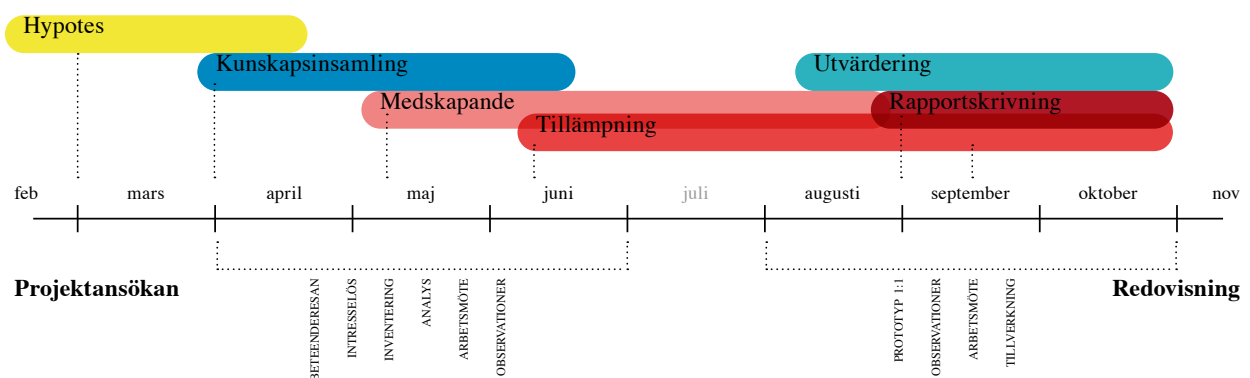
Kunskapsinsamling

Genom inläsning och gemensamma workshops delar vi metoder och teorier med varandra för att förstå varandras sätt att närma oss projektets frågeställning. På detta sätt skapar vi en gemensam verktygslåda, grundkunskap och språk som är en förutsättning för vårt tvärdisciplinära arbete.

Medskapande

Genom att både lära oss av och med varandra arbetar vi fram olika idéer för att forma platser där människor vill mötas och ta kontakt. Vi skissar fram idéerna utifrån Beteendestrategens beteendeutmaning och beteendeinsikter, Konstnärens intuition och möte med platsen och Landskapsarkitektens platsanalyser och problemlösande gestaltning. Genom observationer, dialog med användare och återkoppling från trafikkontoret fördjupades idéerna till att bli förankrade på en fysisk plats.

*Gemensamt modellbyggande,
foto: AJ Landskap, 2021*

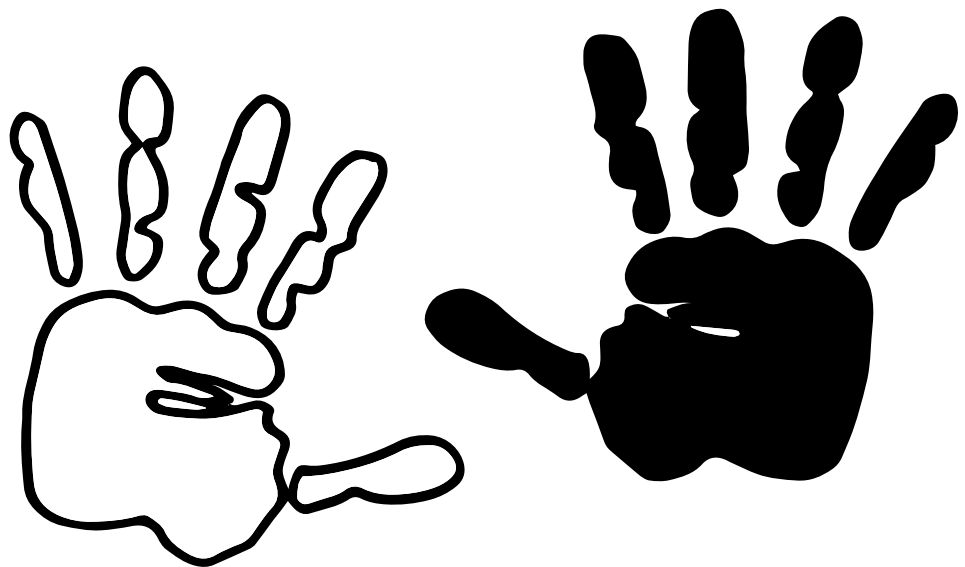
Hur utforskar vi tillsammans?

Tillämpning

Genom att skapa ramar för vår forskning skapar vi ett relevant projekt som är möjligt att utvärdera. Detta hjälper oss att begränsa vår kunskapsinsamling, som är beroende av projektets genomförandetid och möjlighet att prova vår idé på en verklig plats. I vårt forskningsarbete provar vi oss fram med modellstudier och skisser som kan förhålla sig till en fysisk plats. Detta leder fram till ett förslag för platsen som bygger på vår gemensamma metod, en arbetsprocess där hela projektgruppen bidragit. Appliceringen av en prototyp i skala 1:1 är en av de viktigaste stegen i vår metod. Den möjliggör observationer på platsen för att kunna utvärdera vår hypotes och antagande.

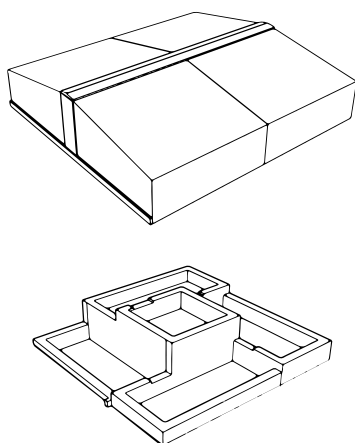
Utvärdering

För att kunna mäta och utvärdera resultatet av prototypen i skala 1:1 börjar vi inledningsvis med en undersökande observation på den plats där prototypen ställs ut under hösten. Syftet med observationen är att ta reda på hur utgångsläget ser ut, alltså hur många som säger "hej" till varandra på torget innan vi introducerar vår prototyp. När prototypen är färdigställd och utplacerad på torget kan vi göra ytterligare observationer. Med materialet från de båda observationerna kan vi sedan jämföra resultaten och utvärdera ifall prototypen genererar en beteendeförändring eller inte.

Var säger vi hej?

Befintlig utformning av fontän med lock vintertid och fontän utan lock sommartid - skiss: AJ Landskap, 2021

Riksdalertorget

Genom trafikkontoret, Stockholms stad, har vi fått möjlighet att tillämpa våra idéer på Riksdalertorget i Hägersten, Stockholm. Staden planerar att rusta torget och under detta år ska platsen få en tillfällig gestaltning genom trafikkontorets projekt Levande Stockholm. Inom vårt projekt gör vi modellstudier och skisser som leder fram till ett förslag för platsen, i samråd med trafikkontorets representanter. Förslaget byggs på Riksdalertorget av stadens anlitade entreprenör.

Riksdalertorget ligger centralt i stadsdelen Hägerstensåsen längs huvudgatan Sparbanksvägen och uppfördes i början av 1950-talet, några år efter att den största delen av centrumbebyggelsen stod klar. Torget omgärdas av ett antal hus, bland annat Posthuset ritat av Lars-Erik Lallerstedt, det nio våningar höga bostadshuset Kofferten och Medborgarhuset som idag huserar bland annat kulturskolan.

Torget har en öppen och plan karaktär, med en beläggning av betongplattor och smågatsten i rutmönster. Låga häckar och små träd ramar in torget i två huvudsakliga rumsbildningar. I rummet närmast Sparbanksvägen står en fontän som i originalskick hade en beklädnad av mosaik.

Idag har Hägerstensåsen ca 7500 invånare och torget har i stort sett samma karaktär sedan det byggdes, trots att det genomgått en upprustning under 1990-talet. Fontänen står kvar och är sedan 2015 gjuten i rosa terrazzo. Trots att det inte riktigt är tillåtet har fontänen lockat till lek för barn ända från 1950-talet till idag. Fontänen har fungerat som en magnet för lek, rekreation och fågelliv i nästan 70 år.

Riksdalertorget på 1950-talet, foto: Ola Ehn, Stockholms stadsmuseum, 1955

Riksdalertorget på 1950-talet, foto: John Källström, Stockholms stadsmuseum, 1953

Riksdalertorget i nutid en vårdag, foto: AJ Landskap, 2021

Riksdalertorget i nutid en höstdag, foto: AJ Landskap, 2021

Möjligheter

- Torget har potential att stärkas som lokal mötesplats
- Det finns ett lokalt engagemang från medborgare
- Torgets storlek möjliggör ytor för flera olika aktiviteter och funktioner
- Torgets centrala läge och närhet till Sparbanksvägen kan potentiellt stärka användningen av torget

Brister

- En variation i typer av sittplatser saknas och de som finns på torget idag är slitna
- Torget erbjuder få aktiviteter och upplevs emellanåt som folktomt
- Torgets tyngdpunkt ligger långt ifrån Sparbanksvägen där de flesta människorna i området rör sig
- Delar av torgytorna används inte

Kvaliteter

- Torget ligger utmed ett av Hägerstensåsens huvudstråk
- Torget har en öppen och genomsläpplig utformning som möjliggör olika rörelsemönster över ytan
- Torget har ett genomgående formspråk och ett tydligt markmönster som visar var torget börjar och slutar
- Torget har öppna bilfria ytor
- Fontänen bidrar sommartid till lek, liv och identitet på torget

Hur gjorde vi?

Workshops

Vi inledde vårt samarbete i projektgruppen med att introducera våra respektive arbetssätt för varandra. Landskapsarkitekten, konstnären och beteendestrategen höll var för sig en workshop som syftade till att ge de andra yrkeskategorierna en inblick i ens kunskapsfält och arbetsmetoder.

Landskapsarkitektens workshop utspelade sig på Riksdalertorget där vi tillsammans gjorde en inventering och en analys av platsen. Inventeringen går ut på att objektivt beskriva platsens innehåll och egenskaper medan analysen ger en djupare insikt i hur platsen används och vad den har för potential och brister. Det kan även finnas utrymme för att påbörja skissarbetet redan här.

”...att uppleva
platsen intresselöst
utan att värdera...”

Konstnärens workshop bestod av en föreläsning och efterföljande diskussion kring hur konstnären upplever, tar till sig och känner på en plats. Alla dessa faktorer gynnas av att ha ett öppet sinne - att uppleva platsen intresselöst utan att värdera, bedöma praktiska eller tekniska begränsningar. Upplevelsen kan stärkas av meditation och att arbeta med sig själv och sin kreativitet.

Beteendestrategens workshop följde metoden Beteenderesan som är uppbyggd i fyra steg: beteendekoll, beteendeinsikt, beteendeinsats och experiment. Genom dessa fyra steg ger metoden verktyg till att göra en beteendeförändring. Under resans gång formuleras en frågeställning, passande delmetoder väljs ut, dessa appliceras på projektet och sedan testas insatsen genom utvärdering.

MAGNET

INTERAKTI VT

SAMHÖRIG HET

tidsperspektivet

medskapande

Aterkop pling

ljud megafon
från en plats
till en annan
plats

räkna hej-lik cyklar

konstverk som
gör att man
stannat upp/
som man kan
interagera med

(rudge: skapa ägarskap)
skulptur/installation som
bidrar till platsens ID och
som användarna av platsen
är stolta över -> bryr sig
mer om platsen.

historiska parker med
överraskningsmoment
som inspiration, tex
vattenstrålar som
kunde spruta random.

ljud, ljus, happening på
några sekunder/halvminut
som inträffar några gånger
om dagen - bygger upp en
spänning, något att prata
med andra om - fråga vad
som händer osv.

Interaktiv teknik

ge ett hjälp-plöda
balkar - plöda
ett hej... handling
ge ett med
ett installation

någon slags installation
som inträffar under vissa
klockslag, skapar
nyfikenhet, man får vänta
tills det inträffar - prata
med andra om vad som
ska hända mm

"Budskap p. Text, skylt"

bygga på Patricius
idé: projicera "hej"
eller annat budskap
rörligt på marken,
som belysning (site
doco/hejlig)

bortslappade
vagnar... hej
installation?

en jätte STOR
GOSSEVARELSA
gjort av mjukt yta
som säger hej och
alla kan kramas

Attraktiv

aktiv del och till
på det - även del
för skivorna och
mycket korta för
längd och så

interaktiv
teknik - musik,
ljud, ljus (som
besökare kan
förändra)

Relaterad teknik

spa i
damnen

skapa ett nytt vinterlock
till fontänen som kan fungera
som en lekfull stor möbel
kan flyttas till stora rummet
sommartid och blir något
annat för att aktivera den
platsen.

Historia Skulptur i parken

massor av
hängmattor

ett
jättelångt
bänkbord

en skulptur som
uppenbarar till
endast där man
går kan vara
vissa bakom
armarna

en möbel som
gör det möjligt
att komma upp i
trädskronorna
eller en trädgård

Historia, berättan de

något gemensamt
att prata om med
sina grannar, tex
vilka bor här nu i
området, vilka
bodde här tidigare,
platsens berättelser

skapa något
som kan
förändras
och utvecklas

skapa ägarskap
skapa något
som
medborgarna är
med och skapar

Äldre museum
- fotovägg
historiska foto?
visar vägen

skapa ägarskap
göra en verk
plats som kan få
folk att känna
lokal stolthet

Historia Skulptur i parken

en linbana
genom
hela axeln

HEJBÄNKEN

plats med
tak -
inomhus
utomhus

tandem-
gunga

Historia Skulptur i parken

ett rör med
utskick
genom
mittaxel-
"trottoar"

stol och
bord
mitten
en soffa

"en hej möbel"
som är frukt
med premium
av dem alla

"en smurf-felns
kap som
framkallar hej
ljus"

Visa vägen

"Fånga
in, led
rätt"

smalna
av alla
passager

skapa en
labyrint-
tvingande
möten

tvinga
rörelse-
fånga in
folk

lager på lager, används oss
av språket som finns nu
"väggarna" men skapa fler
vertikala lager... tryck på
papper som japanska
väggar skapa labyrint... två
må stolar som med stegar
så en kommer upp VINKAR
HEJ TILL VARANDRA??

skapa en yta
för parken en
gräsmatta där
man kan
uppiehålla sig

göra något
privat som till
att folk reser
till skapa konst
samband med
varandra

jobba med
"luket" över
torget, besvara
de öppna
marktyona

avslutning
Bilder vs. rök
Om man är till
så skall eget
utrymme ges

om blyg-
skapa wow/
en egen
liten plats

"Skapa
något
rätt"

Skapa en yta
för parken en
gräsmatta där
man kan
uppiehålla sig

göra något
privat som till
att folk reser
till skapa konst
samband med
varandra

jobba med
"luket" över
torget, besvara
de öppna
marktyona

avslutning
Bilder vs. rök
Om man är till
så skall eget
utrymme ges

om blyg-
skapa wow/
en egen
liten plats

göra som en
rycka eller
en fjärr så att
man leds in

visa vägen, visa
var det finns en
särskild plats på
torget att be-
stämmande

skapa en yta
för parken en
gräsmatta där
man kan
uppiehålla sig

göra något
privat som till
att folk reser
till skapa konst
samband med
varandra

jobba med
"luket" över
torget, besvara
de öppna
marktyona

avslutning
Bilder vs. rök
Om man är till
så skall eget
utrymme ges

om blyg-
skapa wow/
en egen
liten plats

"Skapa
något
rätt"

avslutning
Bilder vs. rök
Om man är till
så skall eget
utrymme ges

om blyg-
skapa wow/
en egen
liten plats

Hur gjorde vi?

Beteenderesan workshop

I det första steget, *Beteendekoll*, sätts en riktning för projektet. Här skapas en tydlig bild av vilken förändring som ska uppnås och vilket beteende som ska påverkas för att uppnå förändringen. Beteendekollen ger viktiga utkomster såsom; ett mätbart projektmål med en kontext där projektet ska genomföras och definierade beteendeutmaningar som ska lösas för att uppnå projektmålet. Här ringas även in vilka användarna är, det vill säga de som ska genomföra beteendeförändringen.

Under workshopen pratade vi om vad ett beteende är och vikten att vara specifik kring att välja ett observerbart beteende som utgångspunkt för att åstadkomma ett beteendebaserat projekt. I workshopen valde vi att jobba vidare med beteendeutmaningen - Hur kan vi få fler besökare på Riksdalertorget att säga "hej". Ett beteende som vi senare kommer att kunna observera och mäta för att se om det sker en förändring. Platsen för projektet är Riksdalertorget och användaren är besökaren på torget.

I det andra steget, *Beteendeinsikt*, skapas en tydlig bild av beteendeutmaningens kontext. Här identifieras vad som hindrar och motiverar användaren att utföra det önskade beteendet. Här ringar vi in viktiga beslutssituationer som är lämpliga att förändra i nästa steg. Detta kan göras genom olika metoder såsom intervjuer, fältbesök, observation, användarresor och designmaterial i fält.

Under workshopen introducerades gruppen för olika tankefallor för hur människan fattar beslut och hur en genom olika metoder kan kartlägga viktiga beteendeinsikter. Platsbesöket som gjordes under landskapsarkitektens metod, samt "frågelådan" som beskrivs på nästa sida, var metoder som vi använde för att förstå och möta användaren vidare. Med detta som underlag kartlade vi genom workshopen möjliga hinder och motiv och viktiga beslutssituationer för att besökaren ska hälsa på andra. Här definierades bland annat insikter som att fontänen var en viktig plats att jobba vidare med och att torget hade för få sittplatser.

I det tredje steget, *Beteendeinsats*, tar beteendestrategen fram förslag på insatser som ska röja hinder eller öka förmågan att göra det önskade beteendet. För att säkerställa att alla insatser bygger på beteendevetenskapliga principer baseras alla insatser på olika nudgeverktyg, som bygger på psykologiska insikter.

Under workshopen introducerades olika nudgeverktyg som genom en kreativ idégenereringsprocess applicerades på projektet. Dessa idéer togs sedan vidare som underlag för skissarbetet. Några idéer var bland annat att skapa en fjärilsgång, interaktiva möbler, ett nytt lock till fontänen och en slags rörlig karusell.

I det fjärde steget, *Experiment*, utformas en utvärderingsmetod som ska mäta vilken effekt insatsen har. Det finns en rad olika sätt att utvärdera en beteendeinsats, valet beror på projektets

Vad tycker du
fungerar bra
på torget idag?

nya sommartorget
ärliga
loppisen
indiska
restaurangen
skugga
tränträd
nya bankar/
sittplatser
träd
blommor
fontänen
känns tryggt
öppna
skötsel
historia
försäljning
av jordgubbar
fågelliv

brukar
sittar på torget
byt ut
fontänen till
originalskick
trafik på/
kring torget
oroyggt
alkohol/
droger

Vad skulle du
vilja förändra
på torget?

vacker
utrustning
mer park
konst/
utmyckning

tjranker
med gräs
ogras
betong-
plattor
plask-
dammen
färga
fontänen

Brakar du hålls
på människor du
inte känner på
Riksdalstorget?

29 % ja
53 % nej
18 % ibland

torghandel
restaurang/
café/foodtruck
fruktträd
bärbuskar
mer
blommor
event
något som
skapar liv
stad-
odling
gläbtor
aktivitet
fler loppisar
seer/
konserter
stora
roliga
sittplatser
aktivera
musik
målning
workshops/
leksaker
musik
glädje

Vad skulle få
dig att säga
hej till någon
du inte känner?

myrig
utrymme
kiosk
foodtruck
sociala
aktiviteter
event
lokal
firanden
t.ex. matlagnings
färd
sittmöjligheter
café
gemenskap
närvaro
attraktiv
mötesplats
något
att prata
på/
kommentera
något att
uppehålla sig vid
barn
hund
historia
om
områden
mer
människor på torget

välkomna
om
någon
ier
om
någon
hålls
först

Hur gjorde vi?

förutsättningar. Exempelvis kan insatsen mätas genom enkäter, intervjuer, laboratorieexperiment eller kontrollerade fältexperiment som mäter beteendet i praktiken.

Under workshopen diskuterade vi en relevant metod för att mäta beteendeförändring. En metod för att utvärdera om projektet ger någon effekt, dvs om det får fler att hälsa på varandra, skulle vara att vi innan implementering av insats på torget observerar människor och räknar hur många som befinner sig på torget under en period och hur många av dessa som hälsar på varandra. Samma typ av observation vid samma tidpunkt och veckodag görs även när insatsen är på plats.

Frågelåda

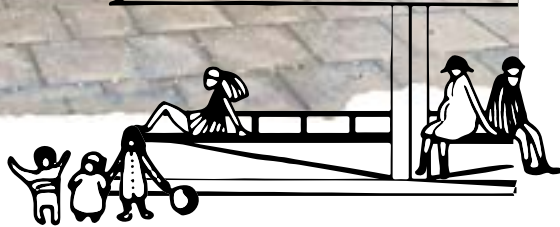
Under fyra månaders tid (juni-oktober) hade användarna på Riksdalertorget möjlighet att svara på en enkät via en frågelåda på torget. Frågelådan fungerade som en slags brevlåda där besökaren tog en enkät från en lucka, skrev ner sina svar och sedan stoppade ner enkäten i ett fack. Enkäten innehöll fyra frågor som rörde den nuvarande upplevelsen av torget, önskemål och tankar kring förbättring, reflektioner om interaktion med andra människor och hur en hälsar eller skulle kunna hälsa på torget. Frågelådan resulterade i ca 130 svar och redovisas i figuren till vänster. De understrukna delarna är de som var vanligast förekommande i svaren.

Samtal

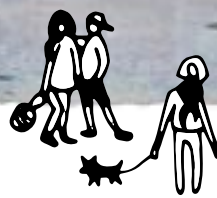
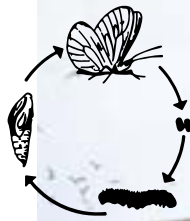
Figuren till vänster redovisar resultatet från de 130 inkomna enkätsvaren. De svar som omnämndes flest gånger är understrukna i figuren.

När vi samlat ihop de första enkäterna från frågelådan, mitt i designprocessen, styrkte den att vi var på rätt väg i våra antaganden och resonemang. Men vi ville förstå mer, inte bara veta vad användarna önskar för funktioner på platsen utan också vad de känner. När vi besökte platsen vid vårt allra första gemensamma möte i maj 2021, fick vi veta genom de möten vi hade med människor som spontant tog kontakt med oss, att torget var mycket älskat, att det verkade finnas en existerande grannskapskänsla. Vi fick en inblick i hur de känner för sitt torg. Dessa möten med platsen och människorna där, var viktiga för hur vi sedan tänkte på platsen och förutsättningarna att forma något där.

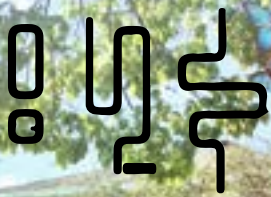

Karusell

Fjärilsgången

Inte nudda mark

Fontänpussel

Hur gjorde vi?

”...något som väcker nyfikenhet, något som är lokalt förankrat och något särskilt att samlas kring.”

Återkoppling

Riksdalertorget förvaltas av trafikkontoret, Stockholms stad, som har varit ett bollplank och bidragit med stöd och resurser under projektets gång. Riksdalertorget ingår dessutom i Stockholms stads projekt Levande Stockholm, där gator och torg tillfälligt görs om till sommar- och vinterplatser. Detta möjliggjorde att kunna möblera upp torget tillfälligt med vår prototyp i skala 1:1. Under projektets gång har ett antal projektmöten hållits där representanter från projektgruppen har bollat idéer och genomförbarhet med trafikkontoret. Från dessa möten har vi bland annat fått med oss råd och stöd i hur prototypen skulle kunna fungera på platsen och även hur den skulle vara möjlig att tillverka.

Idéarbete

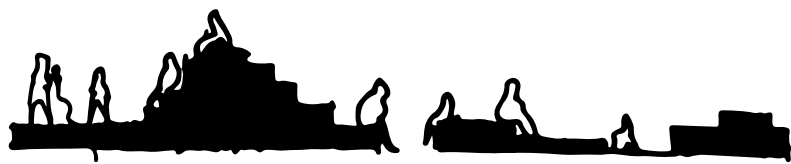
Genom vår arbetsprocess kom vi fram till ett antal *faktorer*, några minsta gemensam nämnare, som skulle kunna ge en känsla av samhörighet och bidra till en plats där en användare vill ta kontakt med en annan. Faktorerna är *något som väcker nyfikenhet*, *något som är lokalt förankrat* och *något särskilt att samlas kring*. Utifrån dessa faktorer arbetade vi fram en gemensam idé som utvecklades i skisser och texter. Allt eftersom idén växte sig starkare kom vi närmare ett antal förslag. Förslagen *Karusell*, *Fjärilsgången*, *Inte nudda mark* och *Fontänpussel* återkopplade vi till trafikkontorets representanter.

Karusell är en attraktion med rörelse som ständigt ger nya vyer, en lekfull struktur där användarna kan sitta mittemot varandra och hälsa och samtala med varandra.

Fjärilsgången är ett byggt mellanrum och en plats för möten, ett nät där fjärilslarver kan bli puppor som blir till fjärilar utgör stommen. Tiden gör sig påmind, naturen är nära.

Inte nudda mark är ett sätt att leda människor in och runt på torget, en konstruktion som är en balansbana och sittplatser i olika riktningar, bidrar med lekfullhet och aktivitet.

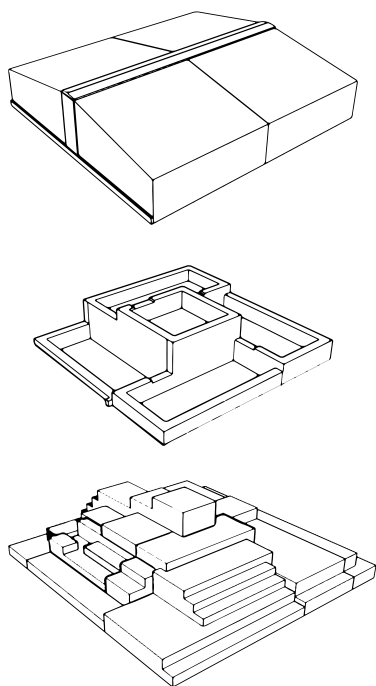
Fontänpussel är en idé som bygger vidare på det som redan är Riksdalertorget attraktion, fontänen. Det är både en möbel och ett lock till fontänen, som ska skydda fontänen under vintern. Det är en samlande social sittplats som förändrar platsen över året. Idén med ett fontänpussel valdes ut för att bearbetas vidare.

Skisserna till vänster redovisar
fyra förslag som presenterades för
trafikkontoret

Vad blev resultatet?

Fontän med nuvarande lock, Fontän utan lock, Fontän med nytt lock - skiss: AJ Landskap, 2021

Fontänpussel

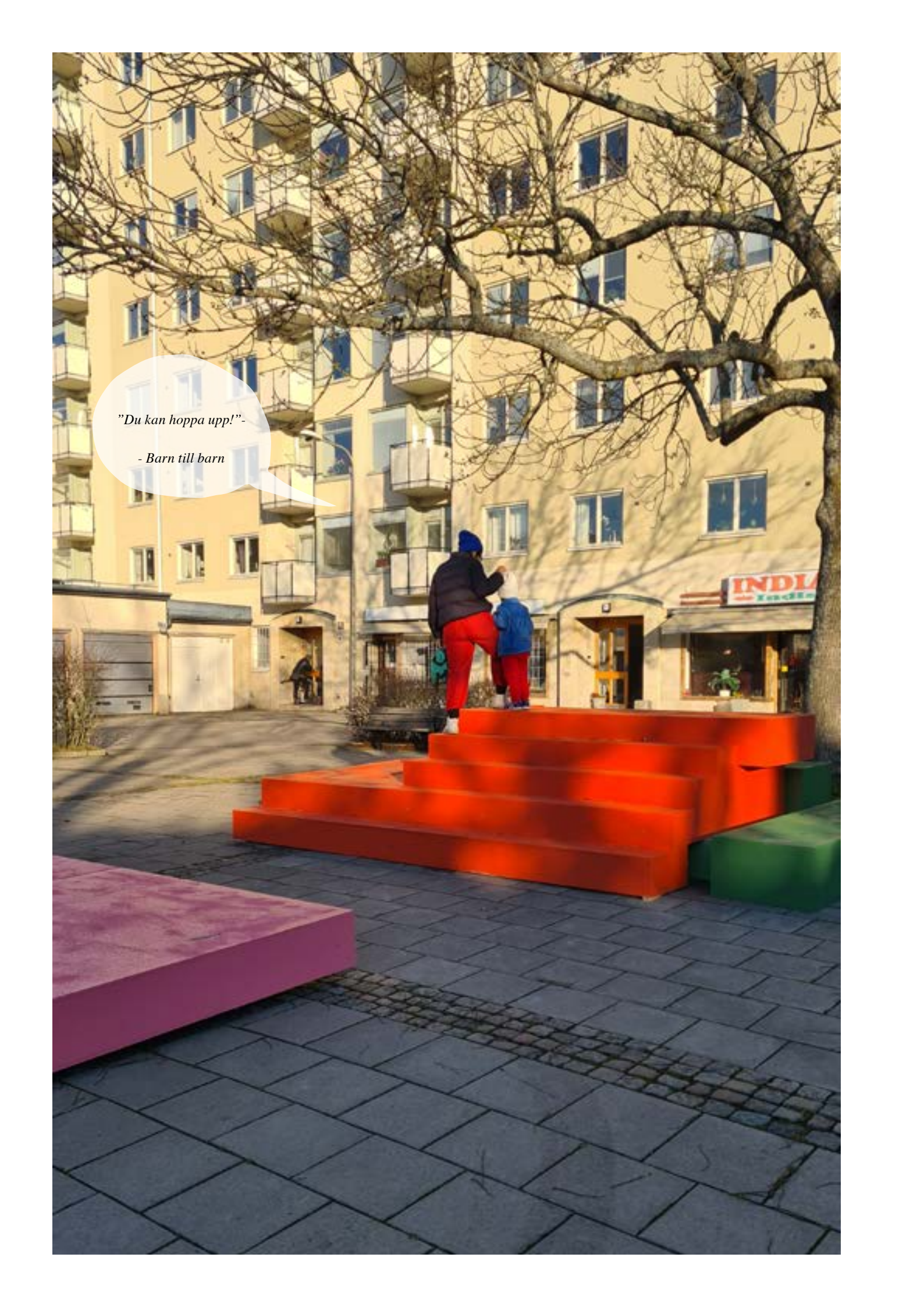
Under arbetsprocessen har vi fått med oss värdefull kunskap om hur torget används idag, vilka värden som redan finns och aktiviteter som efterfrågas. Tankar och idéer har gradvist växt fram om hur en plats kan gestaltas som skulle kunna göra människor tillräckligt bekväma för att ta kontakt och hälsa på varandra. Att skapa något som väcker nyfikenhet, något som är lokalt förankrat och något särskilt att samlas kring - blev centrala faktorer som fick styra vår gestaltning.

När vi lärde känna Riksdalertorget förstod vi att fontänen var en lokal samlingspunkt och något som gör torget unikt och omtyckt. Under sommarhalvåret när fontänen är i gång är det där både barn och vuxna gärna uppehåller sig. Vattenytan i olika nivåer lockar till lek och vattenkontakt. Att bara sitta nära ljudet och att se reflektionerna från vattnet ger en sinnlig upplevelse. Vintertid när fontänen stängs av sätts ett stort och högt lock över fontänen. Torget förändras och används på ett annat sätt - leken och samlingsplatsen tar paus under ett halvår.

Vår idé handlar om att göra Riksdalertorget till en plats för samvaro och möten under hela året. Vi kallar förslaget Fontänpussel. Istället för ett standardiserat lock som vanligtvis täcker fontänen vintertid, bygger vi ett annat slags skydd till fontänen. Det tar form som en stor möbel, där användarna får möjligheten att på sätt och vis både se och använda fontänen året om. Möbeln erbjuder uppenbarligen inte den fundamentala funktionen - vatten. Däremot erbjuder den en annan funktion, nämligen tillträde - att kunna sitta, klättra och använda en plats som annars är avstängd under ett halvt år. Precis som de badande barnen på 1950-talet kan Hägerstensåsenborna på sätt och vis kliva in i fontänen igen, nästan 70 år senare.

Möbeln består av 14 lösa delar byggda i trä som likt pusselbitar, kan kopplas isär och ihop med varandra. Under sommarhalvåret när fontänen tas i bruk, plockas möbeln och locket av och isär. Delarna placeras ut på torget, var för sig eller tillsammans med andra delar i olika kombinationer. I denna form förändras hela Riksdalertorget och kan skapa utrymme för mer fantasi, rekreation och kontakt med andra människor.

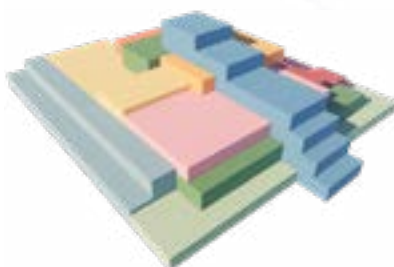
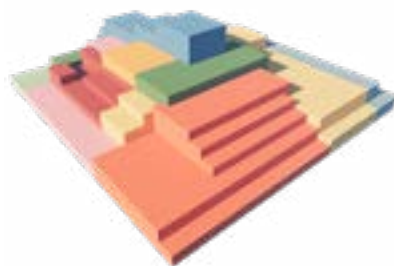
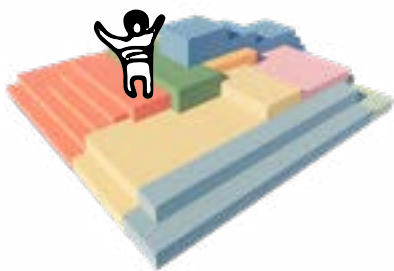
Bilderna visar ett perspektiv och en plan för prototypen hur den kan fungera under sommarhalvåret på Riksdalertorget, foto: AJ Landskap, 2021

"Du kan hoppa upp!" -

- Barn till barn

Vad blev resultatet?

Figurerna ovan visar Fontänpussel som ihopsatt lock och som fristående delar

Delar av Fontänpussel utplacerat på Riksdalertorget, foto: AJ Landskap, 2021

Tillämpning

En prototyp i 1:1 av Fontänpussel är ett resultat av vårt projekt. Förhoppningen är att prototypen ska ge förutsättningar för kontakt människor emellan på Riksdalertorget.

Under två veckors tid i oktober har de 14 delarna, som tillsammans bildar Fontänpussel, placerats ut på Riksdalertorget. Delarna placerades inledningsvis ut på hela torget, delvis separat och delvis i grupper. Tanken är att vissa delar tillsammans bildar möbler som kan ge användbara funktioner på torget, t.ex. scen och läktargradäng och att de fristående möblerna är mer öppna för tolkning och användning. Efter de två veckorna monterades delarna ihop till ett lock som skyddar fontänen under vintern.

I samband med att möblerna placerades ut på torget kommunicerades information om detta via skyltar på frågelådan som står på torget. Där gavs information om att en tillfällig möblering skulle ta plats på torget under en begränsad tid. I texten nämns inget om vad delarna bildar när de monteras ihop. Vi ville med detta väcka nyfikenhet och locka människor till att samtala med varandra om möblerna.

När lockdelarna placerats ut åkte vi till Riksdalertorget för att observera hur människor använde och förhöll sig till den nya möbleringen. Vi utförde observationer från samma platser och tidsspänn som den tidigare observationen som gjordes i maj. Detta för att kunna jämföra de olika tillfällena med varandra.

*"Vi kan sätta oss
på den rosa, där
solen är"*

*- Familj som har
picknick*

Vad blev resultatet?

Våren 2021

*81 personer och 9 hälsningar
Plats: Stor trämöbel på torgyta vid Sparbanksvägen. Fredagen 28 maj
Kl. 15.30-16.30*

*70 personer och 8 hälsningar
Plats: Bänk i det mindre parkrummet vid fontänen. Fredagen 20 maj
Kl. 15.30-16.30*

Hösten 2021

*56 personer och 5 hälsningar
Plats: Stor trämöbel på torgyta vid Sparbanksvägen. Fredagen 29 oktober
Kl. 15.30-16.30*

*59 personer och 8 hälsningar
Plats: Bänk i det större parkrummet mot "Kofferten". Fredagen 29 oktober
Kl. 15.30-16.30*

Utvärdering

Under en fredagseftermiddag i slutet på maj genomfördes observationer på två olika platser på Riksdalertorget. Syftet med observationerna var att få en uppfattning om hur människor hälsar på varandra på torget idag. Under observationerna noterades hur många som passerade eller uppehöll sig på torget och hur många av dessa som hälsade på varandra. Om det gick, skrev vi också ner i vilken situation hälsningen uppstod. Eftersom vi utförde observationerna på två olika platser samtidigt kan det hända att vi båda räknat med samma person som först uppehållit sig på den första platsen och sedan rört sig in till den andra platsen. Därför redovisar vi antalen separat för vardera observationsplats.

Det blev tydligt när vi gjorde de första observationerna att barnen var "motorn" på platsen - de gjorde att kontakttillfällen uppstod. Föräldrarna till barnen placerade sig ofta i närheten av leken och hamnade då intill andra föräldrar och vissa av dessa började samtala. Liv och rörelse på platsen gav ringar på vattnet och genererade ännu mer liv och rörelse. Faktorer som vi registrerade som låg till grund för hur hälsningar uppstod var en oförutsedd händelse (tex. borttappad mobil), ett överraskande moment (tex. en tjej som snubblade till), nyfikenhet (tex. stor ny trämöbel på torget) eller en gemensam nämnare (tex. barn, hund).

I slutet av oktober genomfördes nya observationer på två olika platser på Riksdalertorget. Syftet med observationerna var att få en uppfattning om hur människor hälsar på varandra och sedan jämföra det med observationerna i maj. De nya observationerna utfördes på samma sätt men med skillnaden att prototypen i skala 1:1, Fontänpussel, nyligen placerats ut på Riksdalertorget.

Vid observationen i oktober såg vi att barn hade lätt att ta till sig det nya tillägget på torget. De rörde sig med självsäkerhet mellan och på delarna som om de funnits där länge. Vuxna personer närmade sig nästan uteslutande delarna tillsammans med sina barn. Flertalet vuxna försökte läsa sig till mer om de nya möblerna via informationstext som fästs på frågelådan.

De möten som uppstod på torget kunde i hög grad härledas till Fontänpussel då folk uppehöll sig länge kring de nya möbeldelarna. Vi observerade också att folk som rörde sig över platsen stannade och frågade "Vad händer här?".

*"Det ligger fler bitar
härborta!" -*

- Förälder till sin son

*"De kanske ska
bygga ett torn"*

- Kvinna

Vad blev resultatet?

Inledningsvis var vi inställda på att vi skulle kunna få ett mätbart resultat av antal hälsningar på torget genom att jämföra de två observationerna från våren och hösten. Vidare blev vi varse om att läget var mer komplext än så och att det skulle bli svårt att dra några säkra slutsatser baserat på de två observationerna. Den första observationen gjordes en solig majdag och den andra i slutet av oktober där vädret inte uppmuntrade till utevistelse i någon högre utsträckning. Av de personer vi räknade var det fler personer på hösten som inte stannade på torget, medan torget i maj visade upp sig från en annan sida - som en målpunkt för att ta en glass och njuta i försommarsolen.

För ett mer vetenskapligt underlag hade vi behövt göra fler observationer vid olika tillfällen och den jämförande studien hade behövt samma förutsättningar i väder och årstid. Då detta inte blev fallet fick vi inte helt och hållet det resultat vi hade räknat med i antal hej och antal besökare på torget i oktober. Det blev istället procentuellt ungefär samma andel hälsningar som vid observationerna i maj – dock några procentandelar högre i det stora torgrummet där flest nya möbler var utplacerade, vilket kan ses som ett tecken på att de gav effekt. Detta trots förutsättningarna kring årstid och väderlek, så på sätt och vis kan en se det som en positiv utveckling.

Vi kunde också se och höra att de fyra faktorerna (oförutsedd händelse, överraskande moment, nyfikenhet och gemensam nämnare) som identifierades under observationen i maj även var vanligt förekommande under observationen i oktober. Faktorerna låg alltså ofta till grund för hur hälsningen uppstod även under de nya observationerna. Vi kunde överhöra kommentarer som ”Vet ni vad som händer här?” och ”Hur många bitar ska det bli egentligen?” vilket tyder på att det finns en nyfikenhet och kanske dessutom en oförutsedd händelse och ett överraskande moment i att torget numera ser ut på ett annat vis. Det blir intressant att se hur mottagandet blir när Fontänpussel senare under hösten intar sin andra skepnad i form av fontänlock, dock tyvärr efter projekttidens slut. Förhoppningen är att faktorn lokal förankring ska bidra till ännu fler hej på Riksdalserterget.

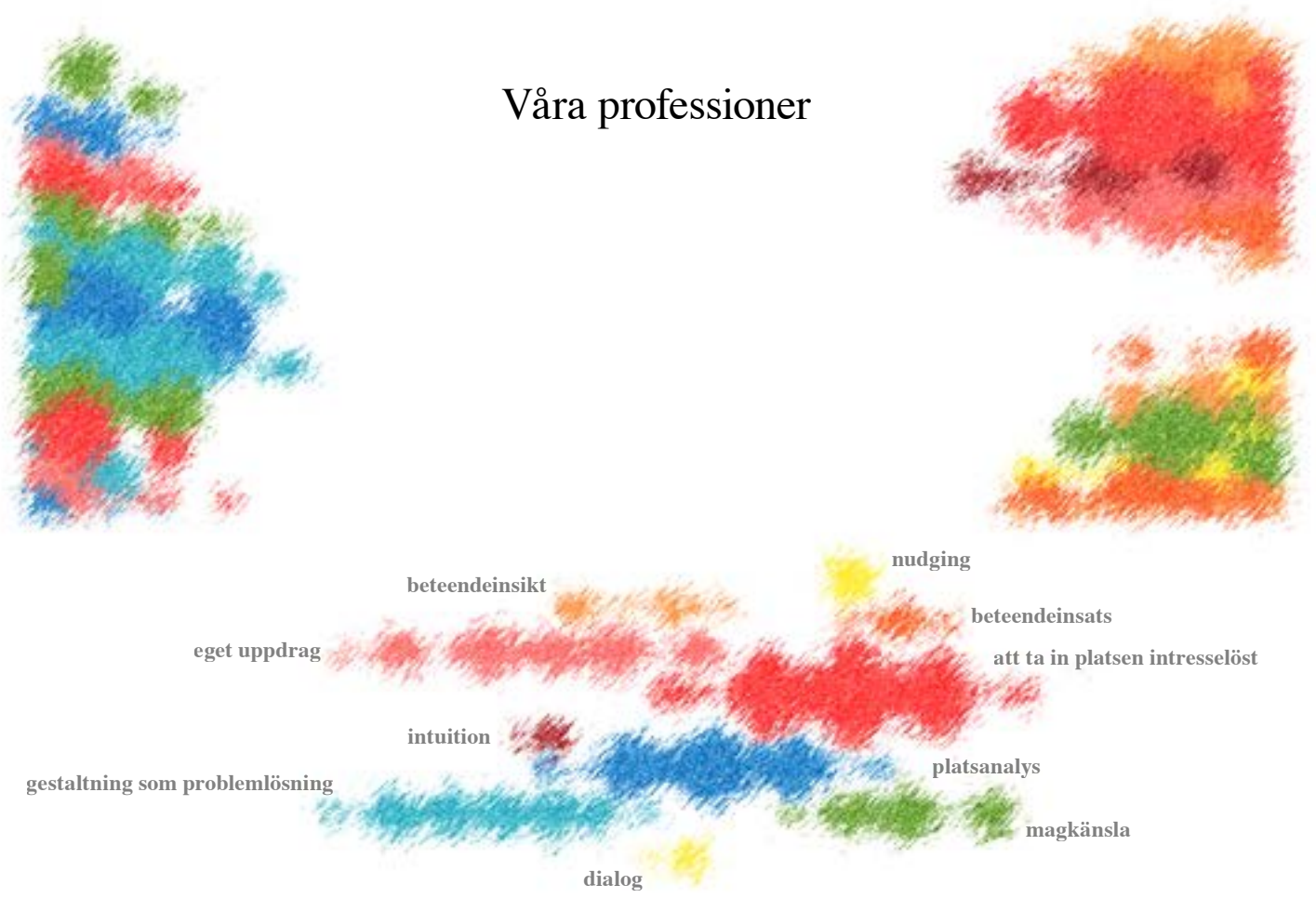

Våra professioner

Gemensamt lärande

Medskapande

Vad lärde vi oss?

Vårt arbetssätt

Våra tre olika professioner har stora likheter, men också en del olikheter i hur vi arbetar med påverkan och design. Beteendestrategen arbetar med förståelse av användarens problem och insatser för ett ofta väldigt specifikt beteende, som att sluta slänga fimpar på marken. Landskapsarkitekten påverkar genom exempelvis ett stadsrums struktur, möblering och möjlighet till sinnesförnimmelser etc. Konstnärens påverkan liknar landskapsarkitektens men har ofta en helt egen agenda, som ibland kan vara svår att uttrycka i ord. Gemensamt för alla tre är designarbetets faser inventering, problemformulering, idé- och skissarbete, samt färdigställande. Olikheterna består exempelvis i att beteendestrategens förändringar av beteenden är precisa och mätbara. Landskapsarkitektens och konstnärens arbete avser vanligtvis inte exakta kriterier eller mätbara indikatorer. Landskapsarkitektens arbete skiljer sig från konstnärens genom att hen ofta, förutom det känslöskapande, skall lösa problem, som går att beskriva, tex ”Gör ett torg tryggare på natten”. För detta forskningsprojekt har vi lånat beteendestrategens metod, där vi faktiskt gått ut och räknat förekomsten av ”hej!”. Vi har antagit att mängden ”hej” säger något om arkitekturens/konstens kontaktskapande förmåga.

Vi är medvetna om att ”hej” till skillnad från att tex ”slänga en fimp” inte tillhör samma slags mätbara kategori. En kan ju säga hej av många anledningar, som inte beror på arkitekturen, för att en känner varandra tex. Men vi tycker ändå att det mätbara som metod som sådan är relevant och användbar för att se om ett visst beteende är möjligt att påverka genom en arkitektonisk utformning.

Figur som illustrerar vårt medskapande arbetssätt

Vad blev resultatet?

Våra perspektiv

Hur arkitekten bedömer, tolkar, analyserar, värderar och formulerar problem och lösningar beror på vilka perspektiv arkitekten utgår ifrån. Genom det undersökande arbetet med konstnärens, beteendestrategens och landskapsarkitektens perspektiv framträdde tre huvudkategorier av ”indata” som de tre professionerna använder sig av, i olika omfattning. Fortsättningsvis används arkitekt som ett samlat begrepp för den som arbetar med påverkan och gestaltning i någon form, som konstnär, beteendestrateg och landskapsarkitekt. Konstnären och arkitekten står närmare varandra i metod, beteendestrategen adderar det mätbara till sin metod, och ett generellt antagande att användaren inte alltid agerar rationellt. De tre kategorierna nedan sammanfattar våra perspektiv och kan ses som ett synsätt att bära med sig för att gestalta välkomnande platser och en kontaktskapande arkitektur. Kategorierna omfattar användaren och arkitekten, som i olika grad tar utgångspunkt i sin upplevelse, inlevelse och kompetens för att förstå ett problem eller en plats.

Användarens upplevelse

handlar om att ta reda på vilka behov, beteenden, upplevelser och känslor människor har genom att fråga dem eller på andra sätt låta dem komma till tals genom ex dialog, frågelåda eller gåtur.

Arkitektens inlevelse

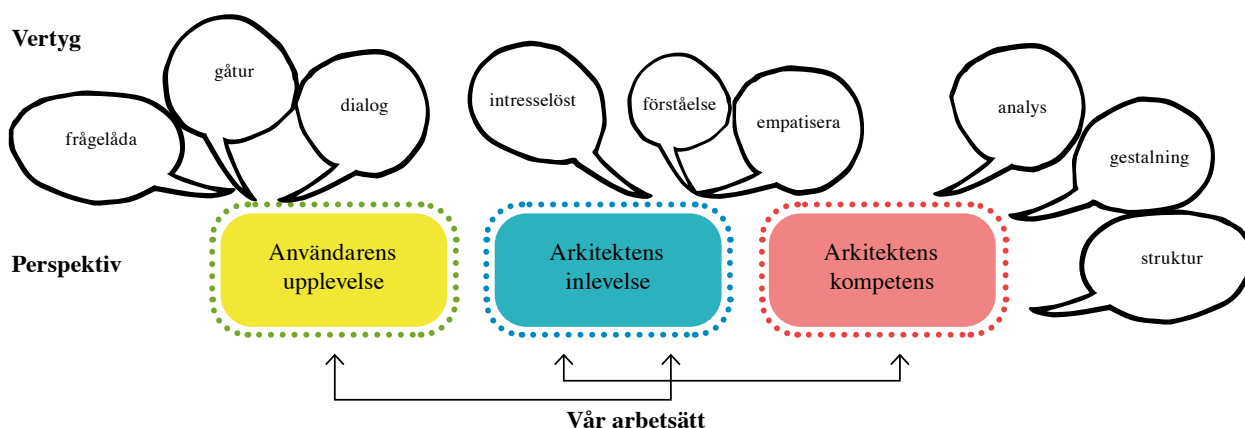
handlar om att kunna förstå och empatisera genom att observera användarens beteende. Arkitekten använder också sina egna generella lärdomar om människors grundläggande behov i sin tolkning av användaren och platsen. Arkitekten lyssnar även till sig själv genom att upptäcka platsen på ett sätt som är intresselöst och inte fokuserar på problemlösning.

Arkitektens kompetens

handlar om att fokusera på kvalitéer och brister genom analyser av en plats och dess användare. Genom insikter om beteenden och värden på en plats kan arkitekten arbeta fram en lösning som ger en positiv förändring. Estetik, tekniska lösningar, struktur och gestaltning beaktas och ger platsen en form.

*Lek på Fontänpussel på
Riksdalertorget, foto: AJ Landskap,
2021*

*Diagram nedan, Vår arbetssätt,
AJ Landskap, 2021*

Slutord

En hälsning är inte bara ett hej, hejsan, tja eller hallå. Det är en slags markör för närvaro och omtanke. Våra offentliga rum når en ny nivå av rikedom när de fylls med hälsningar.

I skrivande stund rör vi oss sakta men säkert mot ett mer öppet samhälle efter Coronapandemins mest isolerade stunder. Även fast det troligtvis finns en törst efter att socialisera med andra människor kan det säkert behövas en liten knuff för nå dit, efter ett och ett halvt år av social distansering.

Om våra gemensamma rum i staden kan kännas mer som dina och mina - våra, kan förutsättningarna växa för ett vänligare samhälle där vi ser varandra och vill varandra väl.

Hejdå!

Utgiven av
ArkDes

Fotograf, illustrationer
AJ Landskap,
där ingen annan anges

Text
AJ Landskap
Gunilla Bandolin
Beteendelabbet

I samarbete med
Stockholms stad, trafikkontoret

ArkDes

Think

Tank